Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/6882

28.11.2024

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Ontbossing van het Amazonewoud – impact op de klimaatverandering en het milieu wereldwijd; gevolgen voor bedrijven, werknemers en bevolking

(initiatiefadvies)

(C/2024/6882)

Rapporteurs: **Josep PUXEU, Carlos SILVA, John COMER**

Adviseur	Mercedes BLAZQUEZ GARCIA-IBARROLA (adviseur van de rapporteur, groep II) Emmanuella DOUSSIS (adviseur van de rapporteur, groep III) Marta SCARPATO (adviseur van groep II)
Besluit van de voltallige vergadering	18.1.2024
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
Bevoegde afdeling	Externe betrekkingen
Goedkeuring door de afdeling	17.7.2024
Goedkeuring door de voltallige vergadering	19.9.2024
Zitting nr.	590
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	130/0/1

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) maakt zich zorgen over het verband tussen de ontbossing van het Amazonewoud en de klimaatverandering. De oorzaken van deze ontbossing moeten worden onderzocht om een doeltreffend beleid ter beperking van de klimaatverandering te ontwikkelen, met inachtneming van de vereisten van een rechtvaardige transitie en de mensen-, sociale en milieurechten van lokale gemeenschappen. Steun voor kleine boeren en inheemse gemeenschappen moet centraal staan in de oplossingen om het Amazonewoud te beschermen en tegelijkertijd duurzame ontwikkeling en handel te bevorderen.

1.2. Doel van dit advies is een overzicht te geven van de standpunten van het EESC over ontbossing en de aanzienlijke impact daarvan op de klimaatverandering, de biodiversiteit en het milieu, zowel wereldwijd als in lokale gemeenschappen, met inbegrip van landbouwers, bedrijven en met name inheemse volkeren.

1.3. Maatregelen om ontbossing tegen te gaan moeten betrekking hebben op alle belangrijke grondstoffen die een risico voor bossen inhouden. Zij moeten betrekking hebben op zowel de vraag- als de aanbodzijde, en zowel de handel als de productie in goede banen leiden. Bovendien moeten zij in het kader van een partnerschap worden overeengekomen, en om doeltreffend te zijn, moet dit een pluralistisch partnerschap zijn waarbij zowel producenten als consumenten van de desbetreffende grondstoffen betrokken zijn. De uitvoering van deze maatregelen vereist gezamenlijke systemen voor monitoring, traceerbaarheid en transparantie, zodat iedereen kan zien welke grondstoffen aan de vereiste normen voldoen en welke niet.

1.4. Het versterken van de samenwerking met Latijns-Amerikaanse landen is een geopolitieke, ecologische en geo-economische noodzaak voor de Europese Unie. Er moet worden samengewerkt met alle landen binnen het Amazone-bioom, maar vooral met Brazilië. Er zijn ook andere biomen waarvan de biologische diversiteit ernstig wordt bedreigd, zoals de Chaco, de Cerrado en de Pantanal.

1.5. De ondertekening van een evenwichtig verdrag inzake een strategisch partnerschap tussen Mercosur en de EU zou een stabiel kader bieden om de handel te bevorderen en er tegelijkertijd voor te zorgen dat er oog is voor de milieu- en arbeidsaspecten, waaronder de bestrijding van ontbossing. Deze overeenkomst moet gebaseerd zijn op het uitgangspunt dat handel niet ten koste mag gaan van het milieu of arbeidsomstandigheden, en duurzame ontwikkeling moet bevorderen. Ook moet de overeenkomst zorgen voor een diepgaande integratie tussen beide partijen, moderne en geavanceerde regionale waardeketens, lagere handelskosten en minder onzekerheid.

1.6. Het EESC kan een ondersteunende rol spelen door aanbevelingen te formuleren voor het opbouwen van wederzijds vertrouwen, gebieden in kaart te brengen waar de EU en Brazilië kunnen samenwerken en trajecten voor synergie voor te stellen. Bovendien kan het een faciliterende rol spelen door een zinvolle dialoog te ontwikkelen met tegenhangers in Latijns-Amerikaanse landen en door hen ervan te doordringen dat de overgang naar duurzaam landgebruik een stap in de richting van meer welvaart kan zijn.

1.7. Ten slotte fungeert het EESC als brug tussen de Europese instellingen en het maatschappelijk middenveld. Het maatschappelijk middenveld, dat wordt vertegenwoordigd door het EESC, heeft een betekenisvolle stem in de manier waarop de EU met de landen in het Amazonegebied samenwerkt aan de bescherming van het Amazonewoud en de bevordering van duurzame ontwikkeling, handel en steun voor de rechten van kleine boeren en inheemse gemeenschappen.

1.8. Ontbossing heeft onmiskenbaar een zeer negatieve impact op de samenleving, het milieu en het bedrijfsleven. Brazilië, waar zich het grootste deel van het Amazonegebied bevindt, speelt een cruciale rol bij de bestrijding van ontbossing en heeft zich tot doel gesteld om tegen 2030 de illegale ontbossing volledig aan banden te leggen. De nieuwe regering heeft belangrijke stappen gezet om de milieuproblematiek centraal te stellen op haar politieke agenda. In 2025 zal de COP30-klimaattop in Belém do Pará worden gehouden.

1.9. Het EESC is van mening dat bij het nemen van maatregelen naar behoren rekening moet worden gehouden met de soevereiniteit van de Latijns-Amerikaanse gesprekspartners, transparantie en compensatie, aangezien het behoud van tropische bossen een verantwoordelijkheid is van alle landen, die immers allemaal baat hebben bij de staande bossen.

1.10. Om deze doelstellingen te bereiken is er behoefte aan een nieuw paradigma en nieuwe mechanismen in de betrekkingen tussen de EU en Latijns-Amerika, gebaseerd op de uitwisseling van wetenschap en kennis. Het EESC heeft gepleit voor een mechanisme om dringend te reageren ter ondersteuning van mensen en maatschappelijke organisaties die zich binnen en buiten de EU inzetten voor de bescherming van bossen en om deze mensen te helpen bij een rechtvaardige transitie naar duurzamere trajecten en praktijken. Steeds meer landbouwers en kleine boerenbedrijven werken samen met lokale, Europese en internationale tegenhangers aan het documenteren van verantwoorde praktijken in het kader van certificeringsregelingen of landschapsinitiatieven.

1.11. De grootste uitdaging voor de klimaatdiplomatie van de EU bestaat erin samen te werken met partnerlanden om hun klimaatambities te verhogen en tegelijkertijd de meest kwetsbare landen te ondersteunen. Klimaatverandering is zowel een milieuprobleem als een sociaal probleem, en er moeten oplossingen worden gevonden voor meerdere uitdagingen, waaronder het aanpakken van armoede en ongelijkheid, voedsel- en wateronzekerheid, biodiversiteitsverlies en gezondheidscrises.

1.12. Het EESC erkent dat niet alle landen over de financiële en technologische capaciteiten of de nodige middelen voor capaciteitsopbouw beschikken om de klimaattransitie te realiseren. De EU moet het voortouw nemen bij het mobiliseren van publieke en private financiële middelen om partnerlanden te helpen de gevolgen van de Europese Green Deal te beheren en om hun plannen voor een rechtvaardige transitie een economische, groene en sociale dimensie te geven.

2. **Doelstelling van het advies**

2.1. Doel van dit advies is het algemene standpunt van het EESC ten aanzien van de ontbossing van het Amazonewoud uiteen te zetten en de impact ervan op de klimaatverandering, de biodiversiteit en het mondiale milieu alsook de gevolgen voor de landbouw, bedrijven, werknemers en lokale gemeenschappen onder de aandacht te brengen. Ook wordt in het advies ingegaan op de gevolgen van de wisselwerking tussen de ontbossing van het Amazonewoud en het klimaatveranderingsbeleid voor de economische en handelsstromen tussen de Europese Unie en Mercosur. Het is in de eerste plaats gericht tot de onlangs gekozen leden van het Europees Parlement, de nieuwe Europese Commissie en de Raad.

2.2. Met dit advies wenst het EESC de andere instellingen te attenderen op het standpunt van het maatschappelijk middenveld van de EU over de cruciale rol van het Amazonewoud — het leefgebied van lokale en inheemse gemeenschappen — bij de bescherming van de biodiversiteit, de mitigatie van en aanpassing aan de klimaatverandering, het veiligstellen van de mondiale voedselproductie en de absorptie en vastlegging van koolstofdioxide. De instandhouding van bossen draagt bij aan duurzame landbouw en behoud van bodem en water. De bestrijding van ontbossing moet in overeenstemming zijn met de vereisten van een rechtvaardige transitie die zijn vastgelegd in de Overeenkomst van Parijs van 2015 inzake klimaatverandering en de Europese Green Deal van 2019, om te waarborgen dat inheemse volkeren zich kunnen ontwikkelen, in overeenstemming met IAO-Verdrag nr. 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen.

3. **Algemene opmerkingen**

3.1. Volgens de FAO en de Economische Commissie voor Latijns-Amerika en het Caribisch Gebied (Eclac) bedraagt het bosareaal wereldwijd 4,06 miljard hectare (ha), goed voor 31 % van het landoppervlak van de planeet, en leeft de helft van alle soorten in bosgebieden. Meer dan de helft van alle bossen (54 %) is te vinden in slechts vijf landen: Rusland, Brazilië (het op een na meest beboste land), Canada, de Verenigde Staten en China. Brazilië herbergt 53,3 % van de Zuid-Amerikaanse bossen (497 miljoen ha), maar heeft de afgelopen 30 jaar 92,3 miljoen ha aan bossen verloren. (Paraguay, dat op de tweede plaats staat, heeft 9,4 miljoen ha verloren).

3.2. Tussen 1990 en 2020 daalde het bosareaal in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied gestaag van 53 % naar 46 % en ging 138 miljoen hectare verloren, wat overeenkomt met de helft van Argentinië. Ontbossing alleen is al verantwoordelijk voor 11 % van de broeikasgasemissies. De bescherming van bodem en mineralen is van essentieel belang voor landbouw- en veeteeltactiviteiten en voor het voortbestaan van de mens. Ontbossing is van invloed op de klimaatverandering en leidt tot woestijnvorming, bodemerosie, branden, overstromingen, droogte en door insecten overgedragen ziekten. In wetenschappelijke studies wordt gewaarschuwd dat het Amazonegebied in het huidige tempo van ontbossing tegen 2050 een savanne zou kunnen worden.

3.3. Landbouw is afhankelijk van biodiversiteit; biodiversiteit is afhankelijk van bossen. Meer dan 75 % van de soorten voedselgewassen in de wereld is afhankelijk van bestuiving door dieren. Industriële sectoren hebben genetische diversiteit en ecosysteemdiensten nodig als cruciale elementen voor de productie (met name van geneesmiddelen, waaronder antimicrobiële stoffen). Meer dan de helft van het bbp is afhankelijk van de natuur; dit geldt ook voor drie economische sectoren (bouw, landbouw, levensmiddelen en dranken).

3.4. Er zijn steeds meer aanwijzingen voor de effecten van de klimaatverandering op levensmiddelen en voeding. Het Europees Milieuagentschap gaat in een uitgebreide analyse in op de gevolgen voor de landbouw en de visserij van veranderingen in temperatuur, neerslag, extreme weersomstandigheden, variaties in de patronen van plagen en ziekten en de verdere verspreiding van besmettingen in de veestapel.

3.5. Met 7,4 miljoen km^2 vertegenwoordigt het Amazonegebied 4,9 % van het vasteland, wat ongeveer overeenkomt met de oppervlakte van de EU-27. Het beslaat delen van Bolivia, Brazilië, Colombia, Ecuador, Guyana, Peru, Suriname en Venezuela. Het Amazonegebied heeft de grootste concentratie tropische regenwouden ter wereld (885 miljoen ha), waarvan 60 % in Brazilië is gelegen. Brazilië wordt beschouwd als het rijkste ecosysteem ter wereld als we kijken naar de biodiversiteit. Naar schatting wonen 28 miljoen mensen in het Amazonegebied, dat het leefgebied is van ten minste 400 inheemse volkeren die meer dan 300 talen spreken.

3.6. Uit satellietbeelden van het Legal Amazon Deforestation Satellite Monitoring Project (PRODES) van het Braziliaanse Nationaal Instituut voor ruimteonderzoek (INPE) tussen 1988 en 2020 blijkt duidelijk dat bossen werden vervangen door bosaanplantingen (een stijging van 274 % tussen 1986 en 2019), landbouw (160 %) en veeteeltactiviteiten (weilanden) (die sinds 2000 zijn afgenomen). Ook de winning van olie, gas en kritieke mineralen is een belangrijke oorzaak van de ontbossing in het Amazonegebied. In 2023 ging 9 064 km^2 aan bos verloren (een afname van 28,2 % na 5 jaar toename). De Braziliaanse regio's die het meest te lijden hebben onder ontbossing zijn Pará, Amazonas en Mato Grosso. Er zijn ook andere kritieke biomen die groot gevaar lopen, zoals de Chaco, de Pantanal en de Cerrado (waar de ontbossing in 2022 met 25 % en in 2023 met 3 % is toegenomen).

3.7. Ontbossing heeft aanzienlijke sociale, economische en ecologische gevolgen. Brazilië speelt van oudsher een leidende rol in de strijd tegen ontbossing en klimaatverandering; tijdens de klimaatconferentie van de Verenigde Naties (COP28) in Dubai in 2023 werden milieukwesties en de bescherming van tropische bossen weer bovenaan de agenda van de Braziliaanse regering gezet.

3.8. De Braziliaanse president, Luiz Inácio Lula da Silva, en de minister van Milieu, milieudeskundige Marina Silva, hebben bevestigd dat Brazilië de klimaatverandering wil bestrijden door de streefdoelen aan te passen en de ontbossing in het Amazonegebied tegen 2030 tot nul terug te dringen. Het momentum is uitstekend: de COP30, die zal worden gehouden in Belém do Pará – in het hart van het Braziliaanse Amazonegebied – zal een historische gelegenheid zijn om de discussie met het nieuwgekozen Europees Parlement te openen.

3.9. De heer Lula hernieuwde zijn toezegging om de illegale ontbossing in Brazilië tegen 2030 tot nul terug te dringen, onder meer via het onlangs aangekondigde partnerschap met het Amazonefonds en Floresta+, dat 730 miljoen R$ (ongeveer 132 miljoen EUR) zal uitkeren aan gemeenten om ontbossing en bosbranden in het Amazonegebied te bestrijden. Dit project maakt deel uit van het Braziliaanse actieplan voor de preventie en bestrijding van ontbossing in het legale Amazonegebied (PPCDAm), waarbij zal worden samengewerkt met de gemeenten die financieel het meeste bijdragen aan de bestrijding van ontbossing. 11,6 % van Brazilië is inheemse grond; het afgelopen anderhalf jaar zijn 10 inheemse gebieden afgebakend. De initiatieven geven blijk van een hernieuwde wil om de situatie te keren.

3.10. In de Braziliaanse actieplannen voor 2023-2027 werd de nadruk gelegd op de uitbreiding van het areaal federale staatsbossen onder concessie met maximaal 5 miljoen hectare tegen 2027, meer personeel voor de bestrijding van ontbossing en het gebruik van artificiële intelligentie voor het op afstand opsporen van milieudelicten. De belangrijkste actiepijlers zijn gebaseerd op duurzame en economische alternatieven, milieucontrole en -monitoring, territoriale planning en ruimtelijke ordening en wetgevende en economische maatregelen om ontbossing tegen te gaan, zoals de koolstofmarkt.

3.11. Het EESC is ingenomen met deze positieve ontwikkelingen en hoopt dat het anti-ontbossingsbeleid tot een positief resultaat kan leiden, met de nodige aandacht voor transparantie, eerbiediging van de soevereiniteit en compensatie voor Latijns-Amerikaanse partners in het belang van het behoud van het Amazonegebied, wat voor alle partijen gunstig is. Het feit dat wordt ingezet op het behoud van bossen mag niet betekenen dat er dan maar geen aandacht meer is voor economische groei en voedselzekerheid. De grootste problemen hangen samen met het feit dat de bescherming van het Amazonegebied en van de grondrechten van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen moet worden verzoend met het herstel van de economie, het terugdringen van armoede en het bereiken van een rechtvaardige transitie waarbij niemand wordt achtergelaten.

3.12. Het regenwoud biedt bestaansmiddelen voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen. Op grotere schaal is de bijdrage ervan aan de nationale economieën van de subregio echter nog steeds zeer laag, namelijk minder dan 2 % van het bnp, behalve voor Brazilië, waar de bijdrage op 5 % wordt geraamd. Desalniettemin spelen bossen in de informele economie, met name in agrarische en inheemse nederzettingen, een cruciale rol als belangrijkste bron van levensonderhoud voor de bevolking, omdat ze voedsel, water, materialen voor het bouwen van huizen en andere bosproducten leveren. Ongeveer 28 miljoen mensen leven en werken in het Amazonegebied en hebben behoefte aan stabiele, fatsoenlijke en gegarandeerde werkgelegenheid om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien door middel van activiteiten met toegevoegde waarde, variërend van agro-ecologie tot nieuwe economische activiteiten die samenhangen met de geneeskunde van de toekomst, waarvoor het behoud van bossen een cruciale troef is. Er moet worden gezorgd voor eerlijke prijzen en stabiele werkgelegenheid.

3.13. Daarom moet op basis van technische en wetenschappelijke kennis een nieuwe relatie tussen de EU en de landen van het Amazonegebied worden opgebouwd, om de neveneffecten van de illegale activiteiten in deze bossen, zoals drugshandel, houtkap en illegale mijnbouw, te bestrijden. De financiële compensatie die wordt toegekend door de internationale gemeenschap kan middelen verschaffen voor participatief onderzoek, hoger onderwijs op basis van nieuwe technologieën en het openen van ruimten voor dialoog tussen EU-besluitvormers en getroffen lokale groepen. De dialoog tussen het EESC en de Braziliaanse Raad voor Duurzame Economische en Sociale Ontwikkeling, die onlangs is hervat, is in dit verband een goed uitgangspunt.

3.14. Het onlangs gelanceerde Amazonia+-programma van de EU zal, in samenwerking met de Zuid-Amerikaanse landen in het bioom, voortbouwen op regionale initiatieven door een mechanisme op te zetten om lokale gemeenschappen, waaronder inheemse volkeren, te betrekken bij het bosbeheer en de vergroening van toeleveringsketens. Bovendien kan het gebruik van middelen van de Global Gateway worden aangemoedigd via compensatiemechanismen voor lokale gemeenschappen, om ervoor te zorgen dat het behoud van bossen winstgevend blijft. Een voorbeeld van een initiatief waarin vooruitgang en bosbehoud worden gecombineerd, is het Tropical Forest Forever Fund.

3.15. De EU draagt al lange tijd bij aan de ontbossing omdat een aanzienlijk deel van de uit bossen afkomstige producten in de EU wordt geconsumeerd. Sinds de goedkeuring van de Europese Green Deal in 2019 en van de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030 heeft de EU verdere maatregelen genomen. Volgens de EU-statistieken is Europa een van de grootste importeurs van grondstoffen die met ontbossing in verband worden gebracht, waaronder 50 % van alle koffie en 60 % van alle cacao in de wereld. In effectbeoordelingsstudies wordt geschat dat het verbruik van deze producten alleen al in de EU de ontbossing tegen 2030 met ongeveer 248 000 hectare per jaar zal doen toenemen. De EU heeft zich ertoe verbonden de ecosystemen te beschermen door aan haar grenzen te controleren op met ontbossing in verband gebrachte producten.

3.16. Deze actie omvat de verordening betreffende het op de markt van de Unie aanbieden en de uitvoer uit de Unie van bepaalde grondstoffen en producten die met ontbossing en bosdegradatie verband houden, zoals palmolie, soja, hout, cacao, koffie, runderen en rubber, maar de lijst kan worden uitgebreid. De verordening voorziet in een drieledig systeem waarbij landen of delen van landen worden ingedeeld in drie risicocategorieën. Verder wordt met de verordening een controle- en toezichtmechanisme in het leven geroepen en worden controlebevoegdheden aan de bevoegde autoriteiten in de lidstaten gedelegeerd. Voorlichting en bescherming van consumenten zijn hierbij van essentieel belang.

3.17. De gevolgen van de EU-milieuwetgeving voor de betrokken waardeketens kunnen divers en moeilijk te voorspellen zijn, aangezien zij van meerdere factoren afhangen: de paraatheid van elke waardeketen, de toegang tot technologie of financiering, de risicoclassificatie van elk land, beslissingen van producenten en handelaren, de prijselasticiteit, de vraag van andere markten buiten de EU enz. De handelsstromen kunnen hier ernstige hinder van ondervinden en de uitvoer van grondstoffen kan worden verlegd naar sneller groeiende markten. Micro- en kleine ondernemingen zullen het meest kwetsbaar omdat zij moeite hebben met de traceerbaarheids- en milieuvoorschriften en met de daarmee samenhangende kosten.

3.18. De overeenkomst tussen de EU en Mercosur moet gebaseerd zijn op het uitgangspunt dat handel niet ten koste mag gaan van het milieu of arbeidsomstandigheden, en duurzame ontwikkeling moet bevorderen. Het EESC dringt erop aan dat deze overeenkomst een stabiel kader biedt voor de regels inzake handelsstromen, milieunormen en werknemersrechten. Er moet worden gestreefd naar een evenwicht tussen de economische voordelen en de sociale en de milieudimensie. Ook moet de overeenkomst zorgen voor een diepgaande integratie tussen de EU en Latijns-Amerika, de ontwikkeling van moderne en geavanceerde regionale waardeketens, lagere handelskosten en minder onzekerheid. Vanuit geo-economisch oogpunt zal de EU de eerste grote handelspartner zijn die een overeenkomst met Mercosur formaliseert: noch de VS, noch China hebben een soortgelijke handelsovereenkomst en het geopolitieke, geo-ecologische en geo-economische belang ervan mag niet over het hoofd worden gezien.

3.19. Brazilië speelt een cruciale rol bij het beoordelen van de stand van de ontbossing, met name in het Braziliaanse Amazonegebied. De ratificatie van de overeenkomst kan zorgen voor duurzame ontwikkeling en een stabiel en betrouwbaar rechtskader voor de handhaving van de milieuwetgeving, met name wat de strijd tegen ontbossing betreft. Tegelijkertijd moet de overeenkomst ervoor zorgen dat aan de legitieme eisen van het maatschappelijk middenveld wordt voldaan en dat de mensen-, sociale en arbeidsrechten van kwetsbare actoren worden gewaarborgd, in overeenstemming met de mechanismen die zijn vastgesteld in de kernverdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie, met name die welke betrekking hebben op fatsoenlijk werk. Zij biedt ook kansen voor samenwerking op het gebied van kennisoverdracht, technologische samenwerking en meer innovatie voor Latijns-Amerikaanse en Europese bedrijven.

4. **Specifieke opmerkingen**

4.1. Het EESC heeft al eerder zijn bezorgdheid geuit over de economische en sociale gevolgen van de uitvoering van de Europese Green Deal en met name van het EU-beleid inzake ontbossing. Tegelijkertijd zullen armoedebestrijding en het bieden en stimuleren van kansen op toegang tot fatsoenlijke en waardige bestaansmiddelen, met inbegrip van kwaliteitsbanen en investeringen in de ontwikkeling van landelijke gebieden, een direct effect op ontbossing hebben. Verder heeft het EESC erkend dat bij het terugdringen van ontbossing rekening moet worden gehouden met het culturele belang van bossen, met name voor plattelands- en bosgemeenschappen.

4.2. In zijn advies over “Minimalisering van het risico op ontbossing en bosdegradatie in verband met producten die op de markt van de EU worden aangeboden”, benadrukte het EESC het belang van samenwerking met producerende landen om de EU te ondersteunen bij het aanpakken van de onderliggende oorzaken van ontbossing.

4.3. Het EESC pleitte voor een mechanisme om dringend te reageren ter ondersteuning van mensen en maatschappelijke organisaties die zich binnen en buiten de EU inzetten voor de bescherming van bossen. De overgrote meerderheid van de landbouwers en kleine boerenbedrijven houdt zich niet bezig met illegale praktijken of ontbossing. Steeds meer landbouwers en kleine boerenbedrijven werken samen met lokale, Europese en internationale tegenhangers aan het documenteren van verantwoorde praktijken in het kader van certificeringsregelingen of landschapsinitiatieven. De EU moet samenwerken met producerende landen om de rechtvaardige transitie van deze landbouwers naar duurzamere trajecten en praktijken te ondersteunen. De Europese Commissie moet dringend duidelijke richtsnoeren verstrekken om de problemen op te lossen die zijn ontstaan door anomalieën bij de tenuitvoerlegging van de ontbossingsverordening in de Europese Unie.

4.4. Bovendien heeft het EESC er in zijn advies over de klimaatdiplomatie van de EU op gewezen dat de grootste uitdaging voor de klimaatdiplomatie van de EU erin bestaat samen te werken met partnerlanden om hun klimaatambities te verhogen en tegelijkertijd de meest kwetsbaren te ondersteunen. Ook heeft het EESC bevestigd dat het een holistische aanpak promoot. Het ziet klimaatverandering niet alleen als een milieuprobleem dat technische of gedragsmatige oplossingen vereist, maar ook als een sociaal probleem waarbij de oplossingen ook economische, politieke, culturele en institutionele veranderingen omvatten. Sommige van deze oplossingen hebben de potentie om de samenleving zodanig te veranderen dat meerdere uitdagingen worden aangepakt die verband houden met klimaatverandering en het opbouwen van veerkracht, waaronder het aanpakken van armoede en ongelijkheid, voedselonzekerheid, wateronzekerheid, verlies van biodiversiteit en gezondheidscrises. Tegelijkertijd kunnen oplossingen voor deze uitdagingen bijdragen aan mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering. Daarom moet klimaatdiplomatie integraal deel uitmaken van een overkoepelende strategie, in overeenstemming met de toezeggingen van de EU om de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN te verwezenlijken.

4.5. Het EESC erkent dat niet alle landen over de financiële en technologische capaciteiten of de noodzakelijke capaciteitsopbouw beschikken om de weg van de klimaattransitie in te slaan. Om de capaciteit en vaardigheden te verbeteren, is het EESC voorstander van overeenkomsten tussen universiteiten ter bevordering van schone technologieën en het opbouwen van loopbanen, bijvoorbeeld op het gebied van een gezonde exploitatie van bossen. De EU moet het voortouw nemen en infrastructurele, financiële en bestuurlijke trajecten ontwikkelen door publieke en private financiële bronnen aan te boren om de partnerlanden te helpen de gevolgen van de Europese Green Deal te beheersen, hun economische diversificatie te bevorderen, plannen voor een rechtvaardige transitie op te stellen en aanpassings- en risicobeheerprojecten te ondersteunen, zodat risico's van klimaatkwetsbaarheid worden voorkomen en beperkt.

4.6. Meer recentelijk heeft de EU de Global Gateway gelanceerd, een initiatief dat 300 miljard EUR aan investeringen voor de periode 2021-2027 zal vrijmaken. De Global Gateway (GG) pakt belangrijke mondiale uitdagingen aan door middel van regionale en bilaterale samenwerking. Prioritaire partnerschappen met Latijns-Amerika en Brazilië zijn met name gericht op de bestrijding van klimaatverandering, het stimuleren van de energie- en de digitale transitie en het beschermen van bossen. Latijns-Amerika beschikt over de op één na grootste GG-begroting en het is van essentieel belang te weten welk percentage zal worden toegewezen aan projecten van en voor het maatschappelijk middenveld. Bilaterale samenwerkingsprojecten (zoals Amazonia+, Horizon Europa, EUROsociAL+, EUROCLIMA+, Green Al Invest, enz.) zullen helpen ongelijkheden aan te pakken en een rechtvaardige transitie naar duurzamere trajecten tot stand te brengen.

4.7. De EU is vastbesloten de gevolgen van de uitvoering van de recente milieuregelgeving te verzachten door middel van regionale samenwerking. Daartoe lanceerde de EU het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) – Europa in de wereld voor de periode 2021-2027. Het NDICI beschikt over een totale begroting van 79 miljard EUR en een reeks instrumenten om de EU in staat te stellen haar investeringen als hefboom te gebruiken, met name het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling plus (EFDO+).

Brussel, 19 september 2024.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE